

Aristokraatti oli outo lintu

■ Ilpo Haahtela

Paavo Voipion (1913–2006) tultua valituksi Turun yliopiston eläintieteen professoriksi vuonna 1958 hän muutti Helsingistä Turkuun. Voipio herätti huomiota ja kunnioitusta jo olemuksellaan. Hän oli aina hillityn tyylikkäästi pukeutunut, puhui erinomaista kirjakieltä eikä koskaan korottanut ääntään. Kun opin häntä tuntemaan, mieleeni tuli runoilija Leif Färdingistä sanottu: ”kuin kolibri talitiaisten kansoittamalla ikkunalaudalla”. Ilmeisesti Voipio kaipasi takaisin Helsinkiin, minne hän eläkkeelle jäätyään palasikin ja sai työhuoneen yliopiston eläintieteen laitokselta. Ajatuksissani sijoitin hänet suuren maailmankuulun yliopiston kansainväliseen tutkijajoukkoon.

Voipio oli selkeä luennoitsija, mutta hänen sanomansa ei aina mennyt perille. Hän hallitsi luennoimansa aiheen suvereenisesti yrittämättäkään yksinkertaistaa sanomaansa keskiverto-opiskelijan tasolle. Kuulusteluissa Voipio kuitenkin oli suvaitsevainen ja ymmärsi, ettei korkeimman asteen tavoittelu kaikille luonnu. Tiukan asiallista luentoa piristääkseen Voipio kertoi kerran huvittavan tapauksen kesäpäikaltaan Taipalsaaresta. Keskustellessaan erään tutun maanviljelijän kanssa lähelle lensi hyvin yleinen lintu eikä Voipio malttanut olla kysymättä tuttavaltaan linnun nimeä. Vastaus tuli nopeasti: ”Mikä lie peipooe.”

Laitoksen esimiehenä Voipion oli johdettava laitosneuvostossa puhetta. Hänen kysymyksensä ”Keitä meillä nyt onkaan assistentteina?” kuvaa häntä hyvin. Assistentteja ei ollut monta, kuten ei laitoksen vakinaista henkilökuntaakaan. Voipio apuna toimi osapäivätoiminen amanuenssi hänen työhuoneensa vieressä olevassa laboratoriossa. Toimin amanuenssina lopputenttejä

suorittaessani. Voipion kanssa oli miellyttävä työskennellä, mutta en onnistunut tutustumaan häneen.

Havaitsin, että jos perusturkulaisena saan valmistuttuani kiinnityksen johonkin eläintieteen vakanssiin, saatan jäädä loppuelämäkseni synnynkaupunkiini ja sen yliopistoon. Päätin lähteä Oulun yliopiston eläintieteen laitoksen assistentiksi syksyllä 1961. Kun palasin Turun yliopistoon vuonna 1972 totesin, että mikään ei eläintieteen laitoksella näyttänyt muuttuneen. Olin tehnyt oikean valinnan.

Aarne Ervin suunnittelema Luonnontieteiden talo I, jonne biologit muuttivat vuonna 1957, osoittautui heti tiloiltaan riittämättömäksi. 1970-luvulla rakennettiin aulatiloihin uusia työhuoneita lastulevyistä. Minun työhuoneeni valmistui vasta Turkuun muuton jälkeen. Esi mieheni Voipio saapui joka aamu muutaman metrin päässä työhuoneestani olevasta eläinmuseon sisäänkäynnistä laitokselle. Jäädessään eläkkeelle vuonna 1978 hän oli käynyt yhden kerran tervehtimässä minua huoneessani.

Filosoofian lisensiaatin tutkielmaan, jolla alkoi olla kiire, Voipio kehotti minua niputtamaan painettuja julkaisujani ja kirjoittamaan niistä yhteenvedon. Tenttikirjoiksi sain ehdottaa oman alani teoksia, joista Voipio valitsi mieleisensä. Suhteeni Voipioon oli arvostava ja kunnioittava. Ehkä hän ei olisi jäänyt etäiseksi, jos olisimme onnistuneet tutustumaan toisiimme jonkin muun kuin tieteen, esimerkiksi musiikin kautta.

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva eläintieteilijä ja museotutkija.